

USTAWA O POBIERANIU, PRZECHOWYWANIU I PRZESZCZEPIANIU KOMÓREK, TKANEK I NARZĄDÓW

KOMENTARZ

Joanna Haberko
Izabela Uhrynowska-Tyszkiewicz

PRAKTYCZNE KOMENTARZE LEX

LEX

a Wolters Kluwer business

USTAWA O POBIERANIU, PRZECHOWYWANIU I PRZESZCZEPIANIU KOMÓREK, TKANEK I NARZĄDÓW

KOMENTARZ

Joanna Haberko
Izabela Uhrynowska-Tyszkiewicz

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2014

Stan prawny na 1 maja 2014 r.

Recenzent

Dr hab. Małgorzata Świdarska

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Ewa Wysocka

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Świerk-Bożek

Łamanie

Wolters Kluwer

.....
Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej
w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.
.....

prawoLubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2014

ISBN: 978-83-264-3261-3

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wstęp	13
Ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów	17
Rozdział 1 Przepisy ogólne	19
Rozdział 2 Pobieranie komórek, tkanek lub narządów ze zwłok ludzkich	62
Rozdział 3 Pobieranie komórek, tkanek lub narządów od żywych dawców	115
Rozdział 4 Szczególne rodzaje pobierania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów	218
Rozdział 5 Dawstwo komórek, tkanek i narządów lub ich części	225

Rozdział 6	
Banki tkanek i komórek	237
Rozdział 7	
Postępowanie z komórkami, tkankami oraz narządami	269
Rozdział 7a	
Znakowanie, monitorowanie oraz kryteria bezpieczeństwa i jakości komórek, tkanek i narządów	293
Rozdział 8	
Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne do Spraw Transplantacji „Poltransplant”, Krajowe Centrum Bankowania Tkanek i Komórek i Krajowa Rada Transplantacyjna	303
Rozdział 9	
Nadzór	329
Rozdział 10	
Przepisy karne	334
Rozdział 11	
Zmiany w przepisach obowiązujących	343
Rozdział 12	
Przepisy przejściowe, dostosowawcze i końcowe	351
Literatura	361

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- dyrektywa 2004/23/WE – dyrektywa 2004/23/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie ustalenia norm jakości i bezpiecznego oddawania, pobierania, testowania, przetwarzania, konserwowania, przechowywania i dystrybucji tkanek i komórek ludzkich (Dz. Urz. UE L 102 z 7.04.2004, s. 48, Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 15, t. 8, s. 291 z późn. zm.)
- dyrektywa 2006/17/WE – dyrektywa Komisji 2006/17/WE z dnia 8 lutego 2006 r. wprowadzająca w życie dyrektywę 2004/23/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do niektórych wymagań technicznych dotyczących dawstwa, pobierania i badania tkanek i komórek ludzkich (Dz. Urz. UE L 38 z 9.02.2006, s. 40 z późn. zm.)
- dyrektywa 2006/86/WE – dyrektywa Komisji 2006/86/WE z dnia 24 października 2006 r. wykonująca dyrektywę 2004/23/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie wymagań dotyczących możliwości śledzenia, powiadamiania o poważnych i niepożądanych reakcjach

- i zdarzeniach oraz niektórych wymagań technicznych dotyczących kodowania, przetwarzania, konserwowania, przechowywania i dystrybucji tkanek i komórek ludzkich (Dz. Urz. UE L 294 z 25.10.2006, s. 32)
- dyrektywa 2010/53/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/53/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie norm jakości i bezpieczeństwa narządów ludzkich przeznaczonych do przeszczepienia (Dz. Urz. UE L 207 z 6.08.2010, s. 14 ze sprost.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 267)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.)
- r.k.l.o. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie krajowej listy osób oczekujących na przeszczepienie (Dz. U. Nr 213, poz. 1655)
- r.n.o.m. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2010 r. w sprawie niepowtarzalnego oznakowania i monitorowania komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 75, poz. 486)
- r.o. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2008 r. w sprawie odznak

-
- r.o.d.s. – „Dawca Przeszczepu” i „Zasłużony Dawca Przeszczepu” (Dz. U. Nr 168, poz. 1043)
- rozporządzenie (WE) nr 1394/2007 – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 marca 2010 r. w sprawie ośrodków dawców szpiku (Dz. U. Nr 54, poz. 330)
- nr 1394/2007 – rozporządzenie (WE) nr 1394/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie produktów leczniczych terapii zaawansowanej i zmieniające dyrektywę 2001/83/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 726/2004 (Dz. Urz. UE L 324 z 10.12.2007, s. 121 z późn. zm.)
- r.p.c.r.s. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu prowadzenia centralnego rejestru przeciwciał oraz sposobu ustalania istnienia wpisu w tym rejestrze (Dz. U. Nr 228, poz. 1671)
- r.w.p. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2010 r. w sprawie wywozu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przywozu na to terytorium ludzkich komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 75, poz. 485)
- r.w.s.z.j. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 października 2008 r. w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać system zapewnienia jakości w bankach tkanek i komórek (Dz. U. Nr 190, poz. 1169)
- u.c. – ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687 z późn. zm.)
- u.d.l. – ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 217 z późn. zm.)

- u.o.d.o. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.)
- u.p.p. – ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 159 z późn. zm.)
- u.p.p.p. (ustawa) – ustawa z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 169, poz. 1411 z późn. zm.)
- ustawa nowelizująca z 2009 r. – ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów oraz o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 141, poz. 1149)
- u.ś.o.z. – ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.)
- u.t. – ustawa z dnia 26 października 1995 r. o pobieraniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 138, poz. 682 z późn. zm.)
- u.z.l. – ustaw z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 z późn. zm.)

Czasopisma, zbiory orzecznictwa

- CzPKiNP – Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna

OSP	–	Orzecznictwo Sądów Polskich
PiM	–	Prawo i Medycyna
PiP	–	Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	–	Prokuratura i Prawo

Inne

antygeny HLA	–	human leukocyte antigens – antygeny głównego układu zgodności tkankowej człowieka
BTiK	–	bank tkanek i komórek
IRN	–	istotna reakcja niepożądana
ISBT	–	International Society Blood Transfusion – Międzynarodowe Towarzystwo Przetaczania Krwi
IZN	–	istotne zdarzenie niepożądane
KRT (Rada)	–	Krajowa Rada Transplantacyjna
MLD	–	medyczne laboratorium diagnostyczne
NFZ	–	Narodowy Fundusz Zdrowia
ODS	–	ośrodek dawców szpiku
Poltransplant	–	Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne do Spraw Transplantacji „Poltransplant”
rejestr BMDW	–	Bone Marrow Donor Worldwide – Światowy Rejestr Dawców Szpiku
SA	–	sąd apelacyjny
SN	–	Sąd Najwyższy
SPO	–	standardowe procedury operacyjne
WMDA	–	World Marrow Donor Association – Światowa Organizacja Dawców Szpiku

WSTĘP

Przeszczepianie komórek, tkanek i narządów jest obecnie uznaną metodą leczenia. Medyczne, prawne i etyczne kwestie związane z intensywnym rozwojem szeroko rozumianej medycyny transplantacyjnej stanowią przedmiot ciągle żywej dyskusji i uwagi przedstawicieli nauk medycznych, prawa i etyki. Już sam fakt, że terapeutyczne zastosowanie ludzkich komórek, tkanek i narządów nie jest możliwe bez ich uprzedniego pobrania od dawcy, który w zależności od sytuacji i swojego statusu prawnego, wyraża zgodę lub nie wyraża sprzeciwu na pobranie, rodzi wiele pytań zarówno wśród lekarzy jak i prawników czy etyków. Innymi budzącymi duże zainteresowanie różnych środowisk zagadnieniami są: zasada dobrowolnego i honorowego dawstwa, kwestia zapewnienia bezpieczeństwa zarówno dawcy jak i biorcy przeszczepu, kwestia wymogów, jakie muszą spełniać banki tkanek i komórek, kwestia zapewnienia jak najwyższej jakości przeszczepianych komórek, tkanek i narządów, kwestia przejrzystości dostępności przeszczepów dla wszystkich potrzebujących oraz kwestia zapewnienia odpowiedniego nadzoru nad przebiegiem procedur transplantacyjnych jak i ich finansowanie.

Aspekty prawne pobierania i przeszczepiania w Polsce komórek, tkanek i narządów reguluje ustawa z 2005 r. Pomimo że od daty ogłoszenia tego aktu minęło blisko 10 lat, do chwili obecnej nie doczekał się on kompleksowego omówienia. Pozycja „Ustawa o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów. Komentarz” wypełnia tę lukę na polskim rynku wydawniczym i stanowi pierwsze całościowe opracowanie o charakterze komentarza dotyczące problematyki wykorzystania komórek, tkanek i narządów w ratowaniu zdrowia i życia ludzkiego.

Lektura komentarza ma za zadanie ułatwić wykładnię przepisów ustawy oraz stanowić przyczynek do dyskusji o medycynie transplantacyjnej w Polsce.

Oddawany do rąk Czytelnika komentarz został przygotowany przez dwie autorki o odmiennym doświadczeniu zawodowym. Jednocześnie, Joanna Haberko – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, oraz Izabela Uhrynowska-Tyszkiewicz – doktor nauk medycznych, adiunkt Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego od czterech lat aktywnie uczestniczą w pracach Krajowej Rady Transplantacyjnej, organu opiniodawczego przy Ministrze Zdrowia. Dzięki temu przygotowane przez nie opracowanie porusza zarówno aspekty teoretycznoprawne jak i praktyczne analizowanego tematu oraz zapewnia uwzględnienie aktualnych problemów współczesnej polskiej transplantologii.

Przeprowadzone w książce analizy przepisów ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów dokonane zostały zarówno w kontekście dotychczasowej tradycji medycyny transplantacyjnej w Polsce jak i w ujęciu prawa europejskiego. Komentarz ma charakter pracy, która obejmuje w szczególności rozważania w zakresie przeprowadzania procedur pobierania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów od żywych i zmarłych dawców, pozyskiwania zgody i ustalania braku sprzeciwu w wymienionych procedurach, przygotowywania przeszczepów w wyspecjalizowanych i ściśle nadzorowanych jednostkach, jakimi są banki tkanek i komórek oraz działalności ośrodków dawców szpiku, pozyskujących dawców komórek krwiotwórczych. Prezentowane analizy w zakresie wykładni tekstu prawnego wspiera ujęcie praktyczne.

Oddając niniejszy komentarz do rąk Czytelnika, autorki wyrażają nadzieję, że będzie on stanowił pomoc dla osób zawodowo związanych z różnymi aspektami medycyny transplantacyjnej. Książka może być cenną wskazówką w interpretacji obowiązującego prawa dla pracowników jednostek ochrony zdrowia, w których dokonywane są pobrania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów – dla koordynatorów pobrań komórek, tkanek i narządów, lekarzy, pielęgniarek i pracowników działów prawnych podmiotów leczniczych jak również dla pracowników banków tkanek i komórek. Opracowanie może stanowić pomoc dla wszystkich

tych osób, które w swojej działalności zawodowej lub naukowej stykają się z problematyką współczesnej medycyny transplantacyjnej: prokuratorów, sędziów, adwokatów, pracowników ministerstw i agencji rządowych, m.in. Ministerstwa Zdrowia, Narodowego Funduszu Zdrowia, jak również dla studentów wydziałów prawa oraz uniwersytetów medycznych. Książka będzie zapewne pomocna także w zakresie popularyzacji wiedzy o transplantacji.

Komentarz uwzględnia stan prawny na dzień 1 maja 2014 r.

Joanna Haberko
Izabela Uhrynowska-Tyszkiewicz

Poznań/Warszawa maj 2014 r.

USTAWA

z dnia 1 lipca 2005 r.

o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów¹

(Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1411; zm.: Dz. U. z 2009 r. Nr 141, poz. 1149;
z 2010 r. Nr 182, poz. 1228; z 2011 r. Nr 112, poz. 654)

---

¹⁾ Niniejsza ustawa wdraża przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/23/WE z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie ustalenia norm jakości i bezpiecznego oddawania, pobierania, testowania, przetwarzania, konserwowania, przechowywania i dystrybucji tkanek i komórek ludzkich (Dz. Urz. WE L 102 z 7.04.2004).

Rozdział 1

PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady:

- 1) pobierania, przechowywania i przeszczepiania komórek, w tym komórek krwiotwórczych szpiku, krwi obwodowej oraz krwi pępowinowej; tkanek i narządów pochodzących od żywego dawcy lub ze zwłok;**
- 2) testowania, przetwarzania, przechowywania i dystrybucji komórek i tkanek ludzkich.**

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) pobierania, przeszczepiania komórek rozrodczych, gonad, tkanek zarodkowych i płodowych oraz narządów rozrodczych lub ich części;**
- 2) pobierania, przechowywania i dystrybucji krwi do celów jej przetaczania, oddzielenia jej składników lub przetworzenia w leki.**

3. Do pozwoleń, o których mowa w ustawie, w zakresie spraw w niej nieuregulowanych, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

1. Ustawa o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów określa zasady pobierania, przechowywania i przeszczepiania komórek, w tym komórek krwiotwórczych szpiku, krwi obwodowej oraz krwi pępowinowej, a także zasady postępowania w zakresie pobierania, przechowywania i przeszczepiania tkanek i narządów pochodzących

od żywych dawców oraz ze zwłok. Warto w tym zakresie zwrócić uwagę, że język ustawy nie jest precyzyjny. Przedstawiciele nauk medycznych wskazują, że w ustawie pojawia się pewien merytoryczny skrót myślowy, w naukach medycznych wyróżnia się bowiem komórki krwiotwórcze szpiku i komórki krwiotwórcze z krwi obwodowej oraz komórki krwiotwórcze z krwi pępowinowej nie zaś komórki krwiotwórcze krwi obwodowej.

2. Można przyjąć, podobnie jak czyni to art. 2 ust. 4 protokołu dodatkowego do Konwencji o prawach człowieka oraz godności osoby ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny (konwencja biomedyczna) [*The Convention for the protection of human rights and dignity of the human being with regard to the application of biology and medicine (Convention on human rights and biomedicine)*, Oviedo, 4 April 1997 and its *Additional Protocols*, tekst polski: http://www.coe.int/t/dg3/healthbioethic/texts_and_documents/ETS164Polish.pdf] dotyczącego transplantacji narządów i tkanek pochodzenia ludzkiego (<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/186.htm>), że terminem „transplantacja” obejmuje się „cały proces pobrania narządu lub tkanki od jednej osoby i przeszczepienie tego narządu lub tej tkanki innej osobie, łącznie z postępowaniem przygotowującym, zabezpieczającym oraz przechowywaniem”. W zakresie ustawy zatem terminem tym należałoby objąć pobieranie, przechowywanie oraz przeszczepianie komórek, tkanek i narządów, natomiast naukę zajmującą się tego rodzaju czynnościami medycznymi – transplantologią. Obecnie panuje zgodne przekonanie, że pobieranie, przechowywanie i przeszczepianie komórek, tkanek i narządów co do zasady nie jest eksperymentem medycznym w rozumieniu ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 z późn. zm.). Transplantacja komórek, tkanek i narządów stanowi od wielu lat powszechnie stosowaną metodę leczniczą, która mieści się w standardach, określonej w art. 4 u.z.l., „aktualnej wiedzy medycznej”.

3. Ustawa o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów zmieniła poprzednio obowiązującą ustawę w zakresie analizowanej materii, dostosowując w znacznym zakresie polskie prawo do wymogów dyrektywy 2004/23/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie ustalenia norm jakości i bezpiecznego

oddawania, pobierania, testowania, przetwarzania, konserwowania, przechowywania i dystrybucji tkanek i komórek ludzkich (Dz. Urz. UE L 102 z 7.04.2004, s. 48, Polskie wydanie specjalne 2004, rozdz. 15, t. 8, s. 291 z późn. zm.). Warto jednak zauważyć, że przepisy powołanej dyrektywy mają zastosowanie do oddawania, pobierania, testowania, przetwarzania, konserwacji, przechowywania oraz dystrybucji tkanek i komórek ludzkich przeznaczonych do stosowania u ludzi oraz wytwarzanych produktów uzyskanych z tkanek i komórek ludzkich przeznaczonych do stosowania u ludzi. Nie odnosi się ona zatem do czynności, którą posługuje się ustawa (jednak bez definicji legalnej), czyli do „przeszczepiania”. W tym kontekście mogą pojawiać się wątpliwości praktyczne, czy pojęciem przeszczepiania można objąć np. zastosowanie u ludzi tkanek pozabawionych żywych komórek.

4. Komentowana ustawa w chwili wejścia w życie wychodziła poza zakres wymogów przewidzianych dyrektywą i objęła swymi postanowieniami także postępowanie z narządami. W uzasadnieniu do projektu ustawy stwierdzono, że poszerzenie zakresu ochronnego ustawy powodowane jest względem na dobro biorców narządów oraz wysoką jakość procedur związanych z pobieraniem oraz przeszczepianiem narządów (Uzasadnienie rządowego projektu ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, <http://orka.sejm.gov.pl/proc4.nsf/opisy/3856.htm> [dostęp: 6.11.2013]). *De lege lata* problematykę tę reguluje dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/53/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie norm jakości i bezpieczeństwa narządów ludzkich przeznaczonych do przeszczepienia (Dz. Urz. UE L 207 z 6.08.2010, s. 14 ze sprost. [dyrektywa została pierwotnie opublikowana pod numerem 2010/45/UE. Nowy numer 2010/53/UE został wprowadzony sprostowaniem do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/45/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie norm jakości i bezpieczeństwa narządów ludzkich przeznaczonych do przeszczepienia, Dz. Urz. L 243 z 16.09.2010, s. 68]).

5. Określone ustawą zasady postępowania obejmujące komórki i tkanki ludzkie odnoszą się także do ich testowania, przetwarzania, przechowywania oraz dystrybucji.

Joanna Haberko – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, pracownik Katedry Prawa Cywilnego, Handlowego i Ubezpieczeniowego Wydziału Prawa i Administracji UAM; prodziekan ds. studenckich WPIA UAM; członek Krajowej Rady Transplantacyjnej przy Ministrze Zdrowia; członek Komisji Bioetycznej Wielkopolskiej Izby Lekarskiej; wielokrotna stypendystka rządu włoskiego; odbywała staże naukowe na Wydziałach Prawa Uniwersytetów w Maceracie i Ferrarze oraz w Instytucie Bioetyki Uniwersytetu im. A. Gemelli w Rzymie; autorka licznych publikacji z zakresu prawa medycznego, cywilnego oraz rodzinnego, m.in. monografii *Cywilnoprawna ochrona dziecka poczętego a stosowanie procedur medycznych* (Warszawa 2010).

Izabela Uhrzynowska-Tyszkiewicz – lekarz, doktor nauk medycznych; nauczyciel akademicki, adiunkt Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego; zastępca dyrektora ds. medycznych Krajowego Centrum Bankowania Tkanek i Komórek; członek Krajowej Rady Transplantacyjnej przy Ministrze Zdrowia; absolwentka podyplomowego studium prawa medycznego, bioetyki i socjologii medycyny na Uniwersytecie Warszawskim; ekspert ds. zastosowania standardu ISBT 128 w znakowaniu przeszczepów tkankowych; uczestniczka kursów z zakresu przygotowywania i stosowania przeszczepów tkankowych, m.in. na Uniwersytecie w Barcelonie, oraz zapewnienia nadzoru i przeprowadzania inspekcji w bankach tkanek i komórek; współorganizatorka i wykładowca krajowych i międzynarodowych szkoleń oraz konferencji z zakresu bankowania tkanek i komórek; autorka licznych publikacji dotyczących powyższej tematyki.

■ Komentarz prezentuje zagadnienia szeroko rozumianej medycyny transplantacyjnej w kontekście problemów prawnych i wątpliwości wiążących się z praktycznym stosowaniem ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów. W książce omówiono m.in. kwestie odnoszące się do:

- procedur pobierania i przeszczepiania tkanek i narządów od żywych i zmarłych dawców;
- pozyskiwania zgody i ustalania braku sprzeciwu w wymienionych procedurach;
- funkcjonowania banków tkanek i komórek;
- znakowania, monitorowania oraz bezpieczeństwa i jakości komórek, tkanek i narządów.

■ Przepisy omawianej ustawy zostały poddane szczegółowej wykładni z uwzględnieniem dorobku doktryny, orzecnictwa, aktów prawa międzynarodowego i przepisów wykonawczych. Publikacja ukazuje stan *de lege lata* i zawiera liczne postulaty *de lege ferenda*.

■ Komentarz przeznaczony jest w szczególności dla pracowników jednostek ochrony zdrowia, w których dokonywane są pobrania i przeszczepiania komórek, tkanek i narządów: lekarzy, pielęgniarek i koordynatorów pobrań. Będzie pomocny także pracownikom Ministerstwa Zdrowia, Centrum Organizacyjno-Koordinacyjnego ds. Transplantacji Poltransplant, Krajowego Centrum Bankowania Tkanek i Komórek. Ponadto książka zainteresuje adwokatów, sędziów i prokuratorów, jak również studentów kierunków medycznych w ramach zajęć z medycyny transplantacyjnej lub chirurgii oraz studentów prawa (w ramach wykładów z prawa medycznego) i biotechnologii.

Cena 99 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

ISBN 978-83-264-3261-3

